UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS
SULTAN IDRIS EDUCATION UNIVERSITY

PELESTARIAN REKA BENTUK KONTEMPORARI KRAF MANIK SERAMIK SARAWAK MENERUSI MEMANIPULASI BAHAN ALAM

Harozila Ramli
Tajul Shuhaizam Said

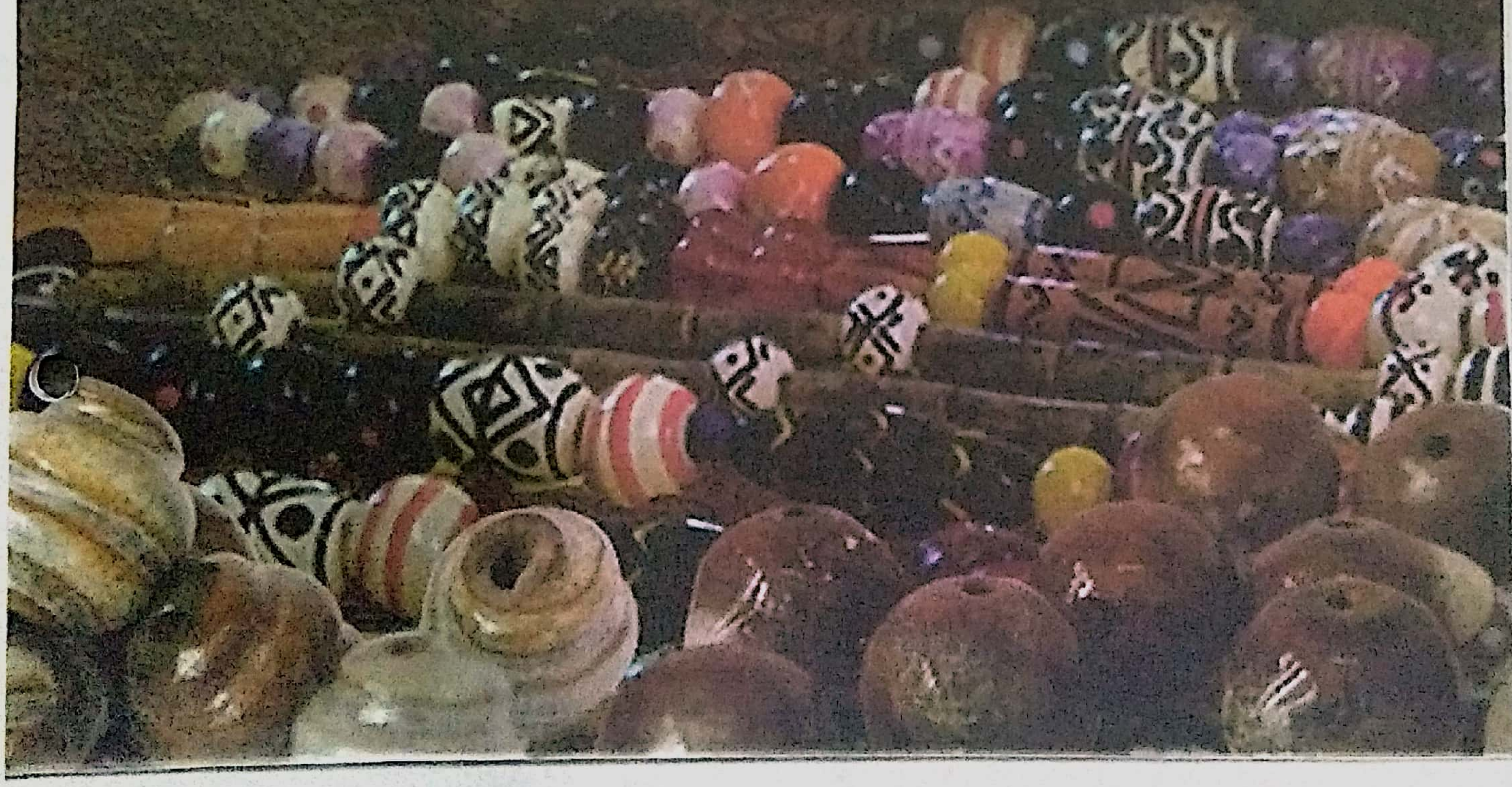

Diimbas dengan CamScanner

Cetakan Pertama / First Printing, 2017
Universiti Pendidikan Sultan Idris, 2017

Hak cipta terpelihara. Tiada bahagian daripada terbitan ini boleh diterbitkan semula, disimpan untuk pengeluaran atau ditukarkan ke dalam sebarang bentuk atau dengan sebarang alat juga pun, sama ada dengan cara elektronik, gambar serta rakaman dan sebagainya tanpa kebenaran bertulis daripada Penerbit Universiti Pendidikan Sultan Idris terlebih dahulu.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical including photocopy, recording, or any information storage and retrieval system, without permission in writting from the Penerbit Universiti Pendidikan Sultan Idris

Diterbitkan di Malaysia oleh / Published in Malaysia by
PENERBIT UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS
35900 Tanjong Malim, Perak Darul Ridzuan, Malaysia
Tel: +605 4506000 Faks: +605 4583603
E-mel: penerbit@upsi.edu.my

Dicetak di Malaysia oleh / Printed in Malaysia by
Nur Niaga Sdn. Bhd.
No. 55 & 57, Jalan 6/2, Taman Industri Selesa Jaya
43300 Seri Kembangan, Selangor Darul Ehsan

Reka Bentuk oleh / Designed by
Khairul Rifqy Jailani
Nurliyana Ibrahim

Perpustakaan Negara Malaysia

Data Pengkatalogan-dalam penerbitan
Cataloguing-in-publication Data

Harozila Ramli
PELESTARIAN REKA BENTUK KONTEMPORARI KRAF MANIK SERAMIK
SARAWAK MENERUSI MEMANIPULASI BAHAN ALAM / Harozila Ramli, Tajul Shuhaizam Said.
ISBN 978-967-2159-00-1
1. Beadwork- -Malaysia- -Sarawak 2. Beaded jewelry- -Malaysia- -Sarawak.
3. Murut (Bornean people)- -Malaysia-Sarawak- -Sosial life and customs.
I. Tajul Shuhaizam Said. II. Judul.
745.582

Diimbas dengan CamScanner

Kandungan

Penghargaan	9
Prakata	10
Pengenalan	11
Sejarah Masyarakat Lun Bawang	13
Masyarakat Murut	16
Sejarah Manik Masyarakat Lun Bawang	19
Nilai dan Kegunaan Manik	20
Objek Manik	23
Manik Buatan tempatan	25
Pesta Lun Bawang	27
Motif Tradisional Dalam Masyarakat Lun Bawang	28
Pengenalan	28
Motif Berdasarkan Alam Semula jadi	28
Motif Alam Benda	31
Motif Kosmos	32
Olahan Lakaran Motif dan Reka bentuk Perhiasan	35
Anting-anting	36
Gelang Tangan	38
Rantai Leher	44
Alat dan Bahan	65
Modul Program	71
1. Modul Rekaan Bagi Kraf Manik	71
Pengenalan	71
Objektif	71
Langkah-langkah Rekaan Idea	71
2. Modul Penyediaan Tanah	73
Pengenalan	73
Objektif	73
Langkah-langkah Penyediaan Tanah	73
3. Modul Reka bentuk Manik	75
Pengenalan	75
Objektif	75
Langkah-langkah Membentuk Manik	75

Diimbas dengan CamScanner

4. Modul Ragam Hias 77
i. Penghasilan Tanur Pembakaran 77
Pengenalan 77
Objektif 77
Langkah-langkah Penghasilan Tanur Pembakaran 77
ii. Proses Pembakaran *Bisque* 79
Pengenalan 79
Objektif 79
Langkah-langkah Pembakaran *Bisque* 79
iii. Proses Penghasilan *Glaze* 80
Pengenalan 80
Objektif 80
Langkah-langkah Menghasilkan *Glaze* 80
iv. Proses Penghasilan Rekacorak Menggunakan *Glaze* 81
Pengenalan 81
Objektif 81
Langkah-langkah Rekacorak Menggunakan *Glaze* 81
v. Proses Pembakaran: 83
1. *Oxidation* 83
Pengenalan 83
Objektif 83
Langkah-langkah Pembakaran *Glaze* 83
2. Raku 84
Pengenalan 84
Objektif 84
Langkah-langkah Pembakaran Raku 84

5. Modul Penyediaan Perhiasan 87
Pengenalan 87
Objektif 87
Penyediaan Manik Seramik 87

6. Modul Pembungkusan 89
Pengenalan 89
Objektif 89
Penyediaan Pembungkusan Manik 89

Pelaksanaan Program 91
Lawatan Fasa Pertama 91
Lawatan Fasa Kedua 93

Kraf Reka bentuk Kontemporari Manik 96
Kerongsang 96
Anting-anting 97
Gelang Tangan 99
Rantai Leher 103

Rujukan 106

Diimbas dengan CamScanner

D22009-17-047

ISBN 978-967-2159-00-1
9 789672 159001 >

Diimbas dengan CamScanner

PROGRAM SEKOLAH PENYAYANG SETIA

Budaya dan Masyarakat

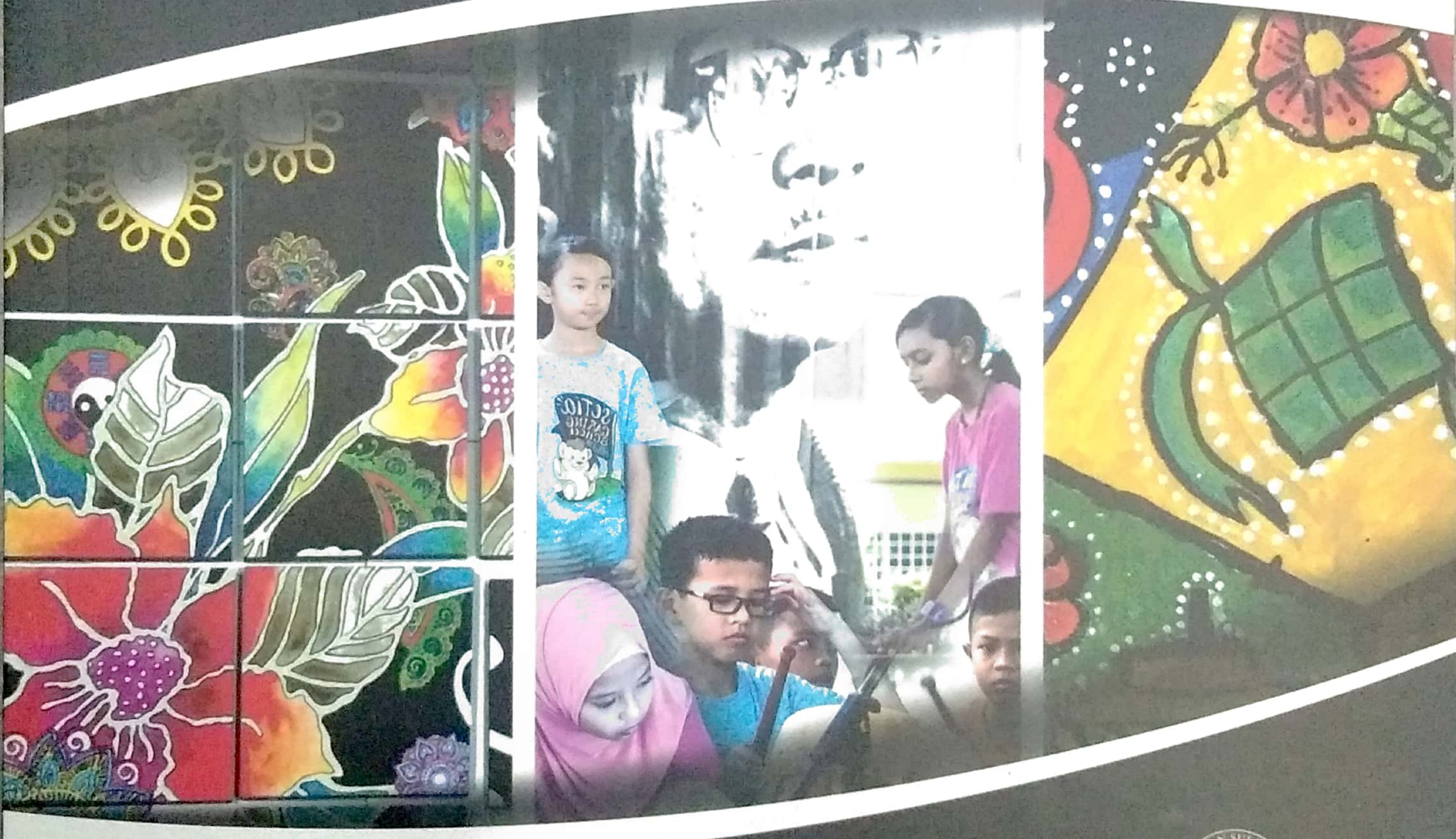

Harozila Ramli | Mohd Azam Sulong | Abdul Razak Abdul Jabbar

PENERBIT UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS

Diimbas dengan CamScanner

Cetakan pertama / First Printing, 2017
Universiti Pendidikan Sultan Idris, 2017

Hak cipta terpelihara. Tiada bahagian daripada terbitan ini boleh diterbitkan semula, disimpan untuk pengeluaran atau ditukarkan ke dalam sebarang bentuk atau dengan sebarang alat juga pun, sama ada dengan cara elektronik, gambar serta rakaman dan sebagainya tanpa kebenaran bertulis daripada Penerbit Universiti Pendidikan Sultan Idris terlebih dahulu.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical including photocopy, recording, or any information storage and retrieval system, without permission in writting from the Penerbit Universiti Pendidikan Sultan Idris

Diterbitkan di Malaysia oleh / Published in Malaysia by
Pejabat Karang Mengarang (Penerbit UPSI)
Universiti Pendidikan Sultan Idris
35900 Tanjong Malim, Perak Darul Ridzuan, Malaysia
Tel: +605 4506000 Faks: +605 4583603
E-mel: penerbit@upsi.edu.my

Dicetak di Malaysia oleh / Printed in Malaysia by
Perniagaan Rita
No.12, 14 Jalan 12/20, Taman Koperasi Polis Fasa 1
68100 Kuala Lumpur

Reka Bentuk oleh / Designed by
Khairul Rifqy Jailani
Nurliyana Ibrahim

Perpustakaan Negara Malaysia Data Pengkatalogan-dalam penerbitan

Harozila Ramli
PROGRAM SEKOLAH PENYAYANG SETIA / Budaya dan Masyarakat /
Harozila Ramli, Mohd Azam Sulong, Abdul Razak Abdul Jabbar.
ISBN 978-967-0924-61-8
1. School improvement programs–Malaysia. 2. Educational change–
Malaysia. I. Mohd. Azam Sulong. II. Abdul Razak Abdul Jabbar.
III. Judul.
371.20709595

KANDUNGAN

PRAKATA 6
PENGHARGAAN 7
PROGRAM SEKOLAH PENYAYANG SETIA 8
Mohd Fauzi Sedon @ M. Dom
PROJEK 1: *WALL MURAL: INTEGRATED CULTURAL ACTIVITY* 13
Harozila Ramli, Tajul Shuhaizam Said, Mohd Fauzi Sedon@ M. Dom, Roslaili Anuar, Siti Salwa Jamaldin, Ibrahim Bakri Musa.
Pengenalan 15
Objektif 17
Modul Program
Pengenalan 18
Simbol : Masyarakat Melayu 24
Masyarakat Cina 25
Masyarakat India 26
Aktiviti I : Penerangan Berkaitan *Wall Mural* Dan *Integrated Cultural Activity* 27
Pengenalan
Objektif
Kandungan
Aktiviti II : Melakar 28
Pengenalan
Objektif
Kandungan
Aktiviti III : Mewarna 30
Pengenalan
Objektif
Kandungan
Aktiviti IV : Kemasan Karya 31
Pengenalan
Objektif
Kandungan
Alat Dan Bahan 33
Rujukan 36
Pelaksanaan Program (Pelaporan Program)
Fasa I 37
Fasa II 40
Fasa III 44
Penyerahan Karya 47
Hasil Karya 49
Kajian Impak 63
Kesimpulan 65

Diimbas dengan CamScanner

WALL MURAL :
INTEGRATED CULTURAL ACTIVITY

Oleh :
Harozila Ramli
Tajul Shuhaizam Said
Mohd Fauzi Sedon@ M. Dom
Roslaili Anuar
Siti Salwa Jamaldin
Ibrahim Bakri Musa

Pendidikan Seni menerusi *Wall Mural* Dalam Melahirkan Murid Kreatif dan memahami Budaya Bangsa.

PENGENALAN

Pendidikan menjadi tunjang kepada perpaduan negara. Tidak dapat dinafikan bahawa sekolah dan pendidikan memainkan peranan yang sangat penting dalam pembinaan dan pembentukan warga negara dan rakyat yang bersatu padu. Sememangnya telah dicatatkan dalam Falsafah Pendidikan Kebangsaan bahawa 'Pendidikan di Malaysia adalah satu usaha berterusan ke arah memperkembang lagi potensi individu secara menyeluruh dan bersatu padu untuk mewujudkan insan yang harmonis dan seimbang dari segi intelek, rohani, emosi, dan jasmani berdasarkan kepercayaan dan kepatuhan kepada Tuhan. Usaha ini adalah bagi melahirkan rakyat Malaysia yang berilmu pengetahuan, berakhlak mulia, bertanggungjawab dan berkemampuan mencapai kesejahteraan diri serta memberi sumbangan terhadap keharmonian dan kemakmuran masyarakat dan negara. Secara tidak langsung, dasar ini dapat melahirkan satu masyarakat Malaysia yang bersatu padu dan berintegrasi seperti yang dihasratkan dalam Rukun Negara melalui penggunaan dan penghayatan kurikulum yang bersepadu, penggunaan bahasa dan sistem peperiksaan yang sama serta penglibatan aktif pelajar dalam aktiviti-aktiviti

Diimbas dengan CamScanner

022009-17-004

9 789670 924616

Diimbas dengan CamScanner

Pendidikan Seni Visual

Jalinan & Sentuhan

Mohd Fauzi Sedon . Tajul Shuhaizam Said . Harozila Ramli . Abu Bakar Sabran
Mohamad Hassan . Siti Fazlina Isnin . Jas Armina Johari . Asilah Syazana Abu Bakar

Diimbas dengan CamScanner

Cetakan Pertama, 2016
@ Universiti Pendidikan Sultan Idris

Hak cipta terpelihara. Tiada bahagian daripada terbitan ini boleh diterbitkan semula, disimpan untuk pengeluaran atau ditukar ke dalam sebarang bentuk atau dengan sebarang alat juga pun, sama ada dengan cara elektronik, gambar serta rakaman dan sebagainya tanpa kebenaran daripada
Penerbit Universiti Pendidikan Sultan Idris

Diterbitkan di Malaysia oleh
PENERBIT UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS
35900 Tanjong Malim, Perak Darul Ridzuan, Malaysia
Tel: +605 4506000 Faks: +065 4583603
E-mail: penerbit@upsi.edu.my

Dicetak di Malaysia oleh
Myera Cetak Sdn Bhd
No. 20, Jalan 12/10 Taman Koperasi Polis Fasa 1
68100 Kuala Lumpur, Malaysia.

Reka bentuk oleh
Jas Arnina Johari
Asilah Syazana Abu Bakar

Perpustakaan Negara Malaysia Data Pengkatalogan-dalam-Penerbitan

Mohd Fauzi Sedon
Pendidikan Seni Visual: Jalinan & Sentuhan / Mohd Fauzi Sedon,
Tajul Shuhaizam Said, Harozila Ramli, Abu Bakar Sabran, Mohamad Hassan,
Siti Fazlina Isnin, Jas Arnina Johari, Asilah Syazana Abu Bakar.
ISBN 978-967-0924-27-4
1. Art--Study and teaching (Secondary).
2. Drawing--Techniques. 3. Painting--Technique.
I. Tajul Shuhaizam Said. II.Harozila Ramli. III.Abu Bakar Sabran.
IV.Mohamad Hassan. V.Siti Fazlina Isnin. VI.Jas Arnina Johari.
VII.Asilah Syazana Abu Bakar. IX. Judul.
741.207

Diimbas dengan CamScanner

Projek
Proses Penghasilan Cetakan 59
Penghasilan Blok Cetakan 59
Pewarnaan Blok Cetakan 63
Pendaftaran Kertas Cetakan 64
Mencetak Karya 65
Edisi Cetakan 67
Hasil Karya 68
Aktiviti Guru & Pelajar 70

SERAMIK
Definisi 72
Teknik Seramik 74
Teknik Lingkaran 75
Alat dan Bahan 76
Projek
Penghasilan Slip 77
Penghasilan Seramik Teknik Lingkaran 80
Proses Menghasilkan Kepingan/Slab 80
Proses Menekap Tapak pada Kepingan/Slab 82
Proses Menghasilkan Lingkaran 84
Proses Membina Lingkaran Seramik 86
Kemasan Karya 89
Proses Pembakaran Bisque dan Menyapu Glis/Glaze 90
Proses Pembakaran Glis/Glaze 93
Hasil Karya 94
Aktiviti Guru & Pelajar 96

BATIK
Definisi 98
Teknik : Ikat Celup 99
Alat dan Bahan 100
Projek
Bancuhan Warna Batik 101
Teknik Ikat Celup 1: Ikatan Batu 102
Proses Ikatan 102
Proses Melembap Kain 104
Proses Mewarna 105
Proses Membuka Ikatan 106

Teknik Ikat Celup 2: Lipatan 107

Diimbas dengan CamScanner

Proses Lipatan 107
Proses Ikatan 110
Proses Melembap dan Mewarna Kain 112
Proses Membuka Ikatan 113
Teknik Ikat Celup 3: Pusaran 115
Proses Membuat Pusaran 115
Proses Ikatan 116
Proses Melembap dan Mewarna Kain 117
Proses Membuka Ikatan 119
Hasil Karya 120
Aktiviti Guru & Pelajar 122

PAMERAN PROJEK MATA HATI **123**
Textures And Tactility. NN Gallery, Ampang 124
Heart On Wheels. Annexe Gallery, Central Market 126
Wildlife And The Ocean. Black Box MAP Gallery, Publika Solaris Dutamas 128

Bibliografi **130**

Diimbas dengan CamScanner

Definisi Batik

Batik ialah hasil seni yang menggunakan teknik terapan lilin mengikut kaedah tertentu dalam melukis simbol atau bunga yang berupa motif di atas permukaan kain, yang kemudiannya diwarnakan dengan pelbagai warna yang menarik. Menurut kajian perkataan batik adalah berasal daripada gabungan dua perkataan iaitu 'mba' dan 'tik' yang membawa maksud menulis dan titik-titik. Di Malaysia batik merupakan satu bidang kraftangan tinggalan warisan yang unggul. Kaedah pembuatan batik secara tradisional ini telah ditemui sejak abad ke-15 masihi lagi.

Kini peralatan moden banyak telah digunakan dan berlaku banyak kemajuan dalam penghasilannya, bagi memudahkan proses dan meningkatkan kuantiti. Berbanding pada zaman dahulu masyarakat Melayu pernah menggunakan ubi kentang sebagai alat pengecap. Reka corak serta penggunaan bahan-bahan baru mempelbagai dan telah menyemarakkan lagi industri batik ini. Kebiasaannya alam semula jadi seperti flora dan fauna menjadi inspirasi penghasilan reka corak dan motif-motif batik yang kemudian digabungkan dengan corak-corak abstrak atau geometri.

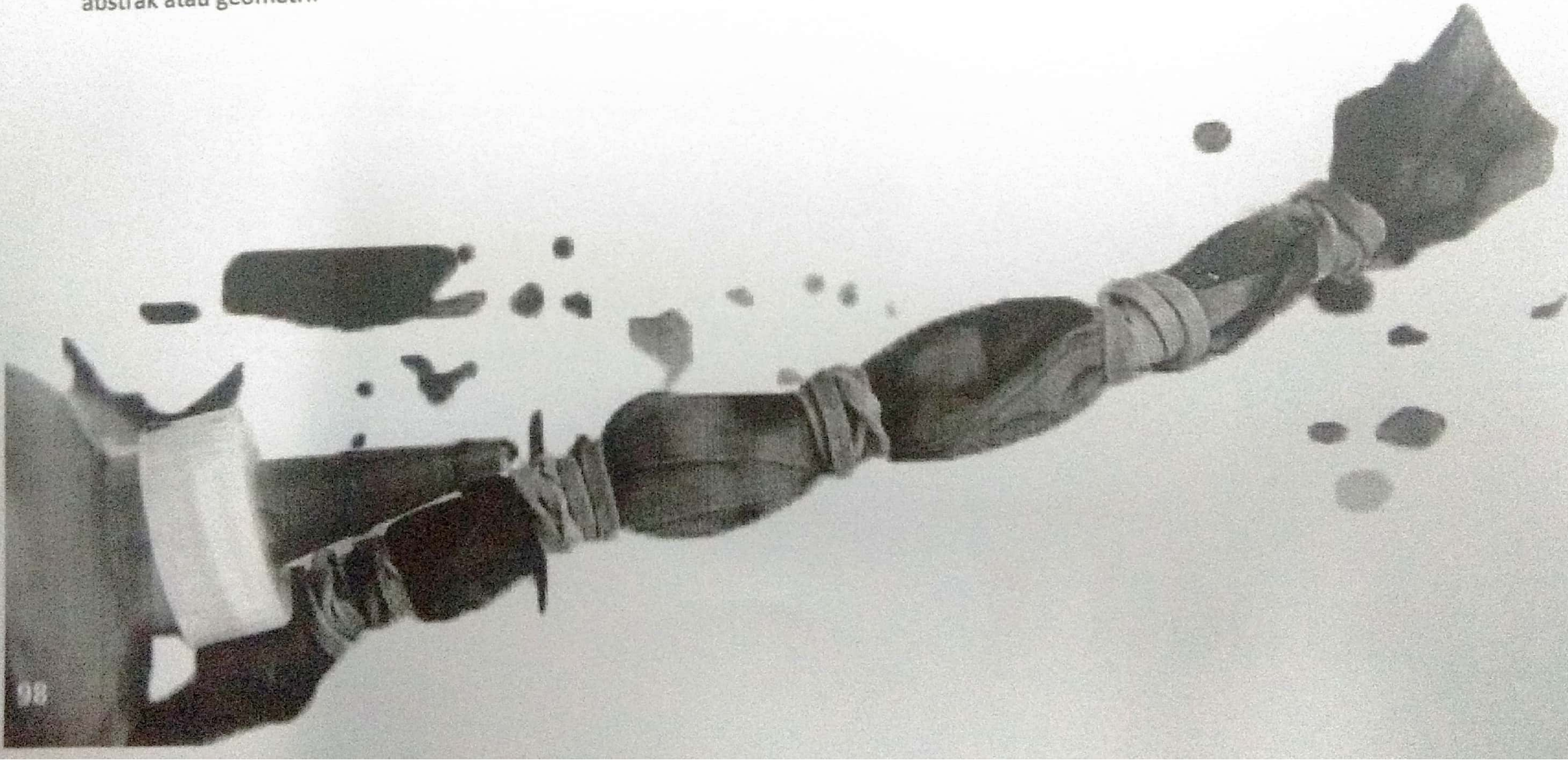

Diimbas dengan CamScanner

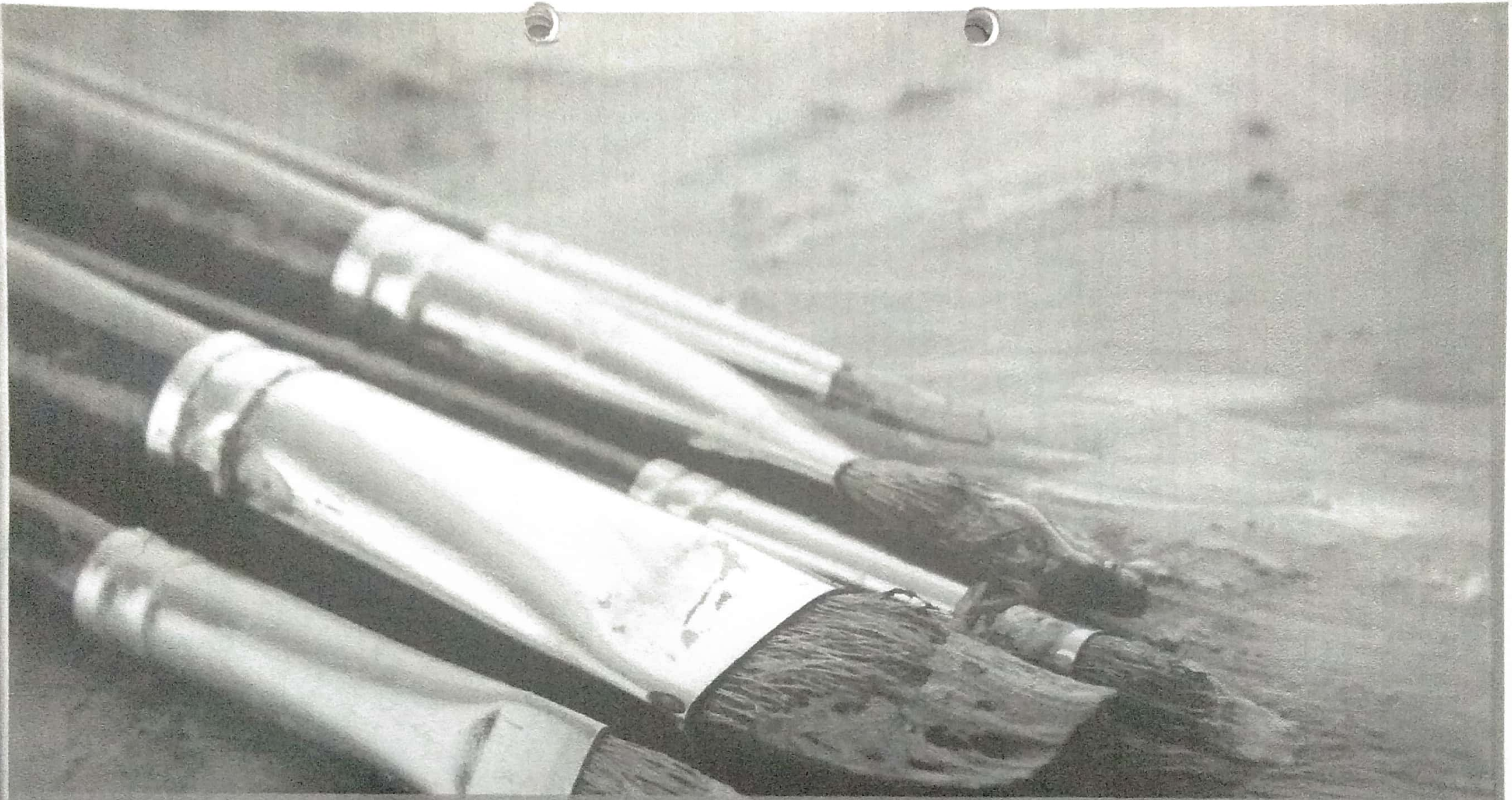

PENERBIT UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS

022009-16-019

ISBN 978-967-0924-27-4

Diimbas dengan CamScanner